

وہزارهتی رۆشنبیری و لاوان
ژماره : 144 له 2014/1/9

رینمایی ژماره (1) ی سالی 2014

رینمایی ریکخستنی فریکوانسی سپهیس لههه ریمی کوردستان
(مۆلهتی کاری ویستگه کانی رادیو و TV)

پالپشت به مادهه (دووهم / برگه 9) له یاسای و هزارهتی رۆشنبیری و لاوان ژماره (12) ی سالی 2010 و یاسای کاری رۆژنامه گهری ژماره (35) ی سالی 2007 ده رچوو له پهرلهمانی کوردستان/عیراق که ئاماژهی کردوو به پیناسهی رۆژنامه نووس و رۆژنامه گهری , بهو پیوانه یه که رۆژنامه گهری بریتیه له پیشه ی کاری رۆژنامه نووسی له دهزگا جۆراوجۆره کانی میدیا و رۆژنامه نووسیش ئه و کسه یه که کارو پیشه که ی له دهزگا جۆراوجۆره کانی راگه یانندا ئه نجام ده دات , بریارماندا به ده رکردنی ئه م رینماییه تا ئه و کاته ی یاساییکی سهرتاسه ری تایبهت به راگه یانندن لههه ریمی کوردستاندا ده رده چیت کار به م رینماییه ده کریت .

ماده ی (1) :

به کاره یئانی فریکوانسی سپهیس (الطیف الترددی)

حكومتى ھەريمى كوردستان بۇ بەكارھيئەت لى بوارى (فريكوانسى سپەيس the frequency spectrum) ئەم سىياسەتە پەيپەو دەكات :

- 1- (فريكوانسى سپەيس the frequency spectrum) سامانىكى سروشتىيە ھاوشىپوھى سامانە سروشتىيە كانى تىر ژىرزەھى و سەرزەھى و ژىرتا و ، ئەو سامانە پىچەوانەھى سامانە سروشتىيە كانى تر سنوورەكەھى بۇ ھەموو ولاتان دىيارىكراو ھە يەكسانى ھەكو يەك.
- 2- ھەر مېدىيەكە كە رىگەھى پىدرا فريكوانسىيەك بەكار بەيىنەت ، ئەوا نايىتە ھاوھن فريكوانسىيەكە بەلكو مېدىيەكە بەكاربەرى فريكوانسىيەكەھى بۇ ماوھەكى دىيارىكراو و بەپىي ياساو رىئەمىيەكان ، لەبارى فرۆشتىنى مېدىيەكە ، بەھىچ شىپوھەك فريكوانسىيەكە نافرۆشى و بازىرگانى پىوھە ناكىت.
- 3- (فريكوانسى سپەيس) ھەكو ھەر سامانىكى تىر نىشتەمىيە ، دەخرىتە بوارى ھەبەرھيئەت لەپىناو بەرزكردنەھى داھاتى نىشتەمانى .
- 4- مەرج نىيە ھەر مېدىيەكە بە تەنھا ھاوھنى يەك (فريكوانسى) بىت بەلكو بەپىي پىويست رىكەخرىت ، بەجۆرىك لە ھەندىك باردا چەند مېدىيەكە ھاوھەش دەبن لە ھەمان (فريكوانسى) بەلام لەكاتى جىياجىادا.
- 5- ئەم سىستەم و رىئەمىيەنە دەبنە ھاوکار و تەواوكرەرى كارى دامودەزگا ياسايىە فېدرايىيەكان و ياساكانى حكومتى فېدرايى بەتايىەتەش دەستەھى راگەيانەن و پەيوھەندىيەكانى عراق (CMC) .
- 6- حكومتى ھەريمى كوردستان رىز لە بىرپار و راسپاردەكانى يەكىتتى نىودەولەتتى بۇ پەيوھەندىيەكان (ITU) دەگرىت و ھانى حكومتى فېدرايىش دەدات كە ئىمزا لەسەر گشت ئەو بىرپارو راسپاردەو رىكەكەوتنە نىودەولەتتىيەنە بكات كە تاكو ئىستا نەكراوھ.
- 7- لەسەر دوايىن راسپاردەھى يەكىتتى نىودەولەتتى بۇ پەيوھەندىيەكان (ITU) كە خوازىارە تا كۆتايى سالى 2014 پەخشى لۆكالى ئەنەلۆك لە جىھاندا نەمىنەت ياخود كەمبىتتەھە ، حكومتى ھەريمى كوردستانىش ھەولەدەدات بۇ پراكتىزەكردنى ئەم راسپاردەھى كە لەقازانجى ئاستبەرزى و كوالىتتى مېدىيا بىستراو و بىنراوھەكاندا دەشكىتتەھە.
- 8- حكومتى ھەريمى كوردستان ھانى ئەو كۆمپانىا ناوخۆ و بىيەننىيەنە دەدات كە كارى پەخشكردن ئاسان دەكەن بەتايىبەتتى لە بوارى كۆكردنەھى گشت رايەلەكانى بىستراو و بىنراو لەپەخشىكى

هاوبه شدا (په خشی چهپك) به مه رجیك ئاستیكى بهرز له دهنگ و رهنك پیشكەش بكن و له چوارچیوهی یاسادا مافه كانی كۆپی رایت بیاریزن .

ماددهی (2) :

- بواره كانی جیبه چیكردنی ئەم سیستەم و رینماییه .
- ئەم رینماییه له جیبه چیكردندا ئەو بوارانه دهگریتهوه :
- 1- رادیۆ (لۆكال ، سه ته لایت ، ویستگه كانی سه ره نووی په خشكردنهوه).
- 2- ته له فزیۆن (لۆكال ، سه ته لایت ، ویستگه كانی سه ره نووی په خشكردنهوه).
- 3- تاوهر و ویستگه كانی په خشی هاوبهش و چهپك (باقه) ته له فزیۆن و رادیۆ.
- 4- كۆمپانیایا كانی تایبەت به بواری ریکلامکردن .
- 5- كۆمپانیایا كانی بواری فرۆشتن و به كریدانى فریکوانسى سه ته لایت .
- 6- كۆمپانیایا كانی فرۆشتنی نامپیری په خش و تاوهر و SNG جیگیر و جولاو.
- 7- كۆمپانیایا كانی دۆبلاژکردن و بلاوکردنهوهی به ره مه ته له فزیۆنی و رادیوییه كان .
- 8- نویسنگه ی رادیۆ و كه ناله بیانی و عه ره بییه كان .
- 9- سكرینی ریکلامکردنی گه و ره ی سه ره شه قامه كان.
- 10- په خشی ته له فزیۆنی دیجیتال DVB-T .

ئەم رینماییه ئەم بوارانه ناگریتهوه :

- 1- گشت ئەو فریکوانسیانەى كه تایبەتن به سستەمه كانی په یوه ندیكردنی بیتهل له بواره كانی سه ربازی و پیشمه رگه و هیزه كانی ئاسایش و ناوخۆ.
- 2- فریکوانسیه كانی تایبەت به په یوه ندییه كانی تاوهری چاودیریكردن له فرگه مه دهنی و كشتوكالی و سه ربازییه كاندا .
- 3- فریکوانسیه كانی تایبەت به پیده ره كانی خزمه تگوزاری په یوه ندیكردن .
- 4- فریکوانسیه كانی تایبەت به پیده ره كانی خزمه تگوزاری ئینته رنیت .

ماددهی (3) :

میکانیزم و مه رجه كانی مؤلەت

برگه ی یه كه م : میکانیزمی مؤلەتدان

- 1- وەزارەتی رۆشنبیری و لاوان بەرپرسە لەبەخشینی مۆڵەتی کارکردنی میدیای بینراو و بیستراو لە ھەریمی کوردستاندا بەھاوکاری و ھەماھەنگی لەگەڵ وەزارەتی ناوڤ و وەزارەتی گواستەووە گەیاندن
 - 2- خاوەنداری میدیا یاخود لایەنی مەعنەوی کەخاوەنی میدیایە لەوەزارەتی رۆشنبیری و لاوان فۆرمی داواکاری دامەزراندنی میدیای بیستراو و بینراو پڕ دەکاتەووە کەتاییدا بەپروونی و بەدرووستی ئەم زانیارییانە تۆمار دەکات کە لەفۆرمەکەدا ھاتوو (ھاوپیچی ژمارە 1 - فۆرمی داواکاری).
 - پێویستە ھەردوو وەزارەتی ھاوکار (وەزارەتی ناوڤ و وەزارەتی گواستەووە گەیاندن) لە ماوەی کەمتر لە (60) رۆژ وەلامی داواکارییە کە بەدەنەووە کە لەریتی وەزارەتی رۆشنبیری و ھەریمی ئاراستەیان دەکریت.
 - 3- سەرپەرشتیکردنی لایەنە تەکنیکیەکانی پەخشکردن بە رێنماییە کە لە لایەن وەزارەتی گواستەووە و گەیاندنەووە دەردەچیت و دەدریت بە گشت میدیاکانی بیستراو و بینراو.
 - 4- مۆڵەتپێدان بۆ ماوەی یەک ساڵ و پێویستە لەکاتی خۆیدا نوێ بکریتەووە بەپێچەوانەووە لایەنی میدیا دووچاری لێپرسینەووەی یاسایی دەبیت .
 - 5- لەکاتی لادان و سەرپێچیکردن لەرێنماییە یاساییەکانی ئەم سستەم و رێنماییەدا، میدیا سەرپێچیکەرەکان دووچاری لێپرسینەووە دەبنەووە .
 - 6- ھەر میدیایە کە دوا و ھەرگرتنی مۆڵەت پێویستە لە ماوەی 90 رۆژدا پەخشی ئەزموونی خۆی بکات بەپێچەوانەووە مۆڵەتە کەیان بە ھەلۆ ھەشاو ھەژمار دەکریت ، ھەر وەھا لەباری وەستانی پەخش پێویستە وەزارەتی لێ ناگادار بکریتەووە بە پێچەوانەووە دوا 90 رۆژ لە وەستانی پەخش مۆڵەتە کە ھەڵدەوێتەووە .
- بەرگە ی دووھم : مەرجەکانی خاوەنداری :
- مۆڵەتپێدان بە دەزگاگانی راگەیانندی بیستراو و بینراوی ناوڤی و جیھانی بەم مەرج و تاییەتەندییە یاساییانە دەبیت :
- 1- تەمەنی خاوەنی میدیا کە لەسەر ووی 25 ساڵیدا بیت.
 - 2- پێویستە خاوەنداری میدیا کە لە ھەریمی کوردستاندا (کەسیتی یاسایی) ھەبیت ئەگەر خاوەندارییە کە بۆ لایەنیکی مەعنەوی بوو و ھەکو پارت و کیان و جولانەووە سیاسیەکان و کۆمپانیای دامەزراوەکانی تری کۆمەلگە ی مەدەنی، پێویستە ئەو لایەنانە مۆڵەتی یاسایی کارکردنیان لە ھەریمی کوردستاندا ھەبیت
 - 3- خاوەنداری میدیا کە (کەسان بن یان لایەنە مەعنەوی) ئەگەر خەلکی بیانی بوون پێویستە بە لایەنی کەم بۆ شەش مانگ بەلگەو رێگەپێدانی مانەو ھیان بە فەرمی لە ھەریمی کوردستاندا ھەبیت .

- 4- دواى وەرگرتنى مؤلّهت هەر گۆرانکارییهك له خاوه‌نداریه‌تى میدیاكه‌دا بکریت پێویسته پێشتر وه‌زاره‌تى رۆشنبیری و لاوانی لی ئاگاداریکریته‌وه‌و ره‌زامه‌ندی بۆ خاوه‌ندارییه نوێیه‌که وه‌رگیریت .
- 5- پێویسته خاوه‌نداری میدیاکه به‌ فهرمی سه‌رمایه‌که‌ی به‌مشپۆیه تۆماربکات :
- بۆ خاوه‌نی سه‌ته‌لایت له 50 ملیۆن دیناری عێراقی که‌متر نه‌بێت .
- بۆ خاوه‌نی په‌خشی چه‌پک (باقه) و په‌خشی سسته‌می (DVB-T) له 30 ملیۆن دیناری عێراقی که‌متر نه‌بێت.
- بۆ خاوه‌نی ته‌له‌فزیۆنی لۆکاڵ له 25 ملیۆن دیناری عێراقی که‌متر نه‌بێت.
- بۆ خاوه‌نی راډیۆ له 15 ملیۆن دیناری عێراقی که‌متر نه‌بێت .
- 6- خاوه‌نداری میدیاکه پێویسته راویژکاریکی یاسایی یان پارێزه‌ریک ده‌ستنیشان بکات بۆ راویژی یاسایی و کاروباری یاسایی میدیاکه‌ی .
- 7- بۆ خاوه‌ندارییه بیانییه‌کان پێویسته به‌لانی که‌م 50% کارمه‌ندانی میدیا و نوسینگه‌کانیان له هه‌ریمی کوردستاندا هاو‌لاتی هه‌ریمی کوردستان بن.
- 8- ناییت دوو دامه‌زراوه‌ی راگه‌یاندن هه‌مان ناویان هه‌بێت و هه‌روه‌ها ناییت هه‌لگری هه‌مان ناوی میدیای تری جیهانی بیت ته‌نها له‌باری وەرگرتنی ئیمتیاز نه‌بێت ئه‌ویش پێویسته به‌شپۆیه‌کی یاسایی و راسته‌وخۆ بیت له‌نیوان خاوه‌نی میدیاکه‌و میدیا جیهانییه‌که‌.
- 9- دواى وەرگرتنى مؤلّهتى فهرمى ، پێویسته خاوه‌نداری میدیاکه له‌ دادنوسدا لۆگۆ و ناوی میدیاکه و خاوه‌نداری که‌ناڵه‌که‌یان به‌شپۆیه‌کی یاسایی تۆمار بکات .
- 10- خاوه‌نی میدیاکه پێویسته ئه‌ندازاریک دابه‌زرینیت که‌تایبه‌تمه‌ندی هه‌بێت له‌یه‌کیک له‌م بوارانه‌دا (گه‌یاندن ، کاره‌با ، ئه‌لیکترۆنیک) یاخود که‌سانیک بیت که‌خاوه‌ن ئه‌زموون بن و زیاتر له‌خولیکى برۆفیشناڵیان له‌و بواره‌دا بینیبیت و به‌لایه‌نی که‌م هه‌لگری پروانامه‌ی دواناوه‌ندی بیت.
- 11- مه‌رج نییه خاوه‌نی میدیاکه که‌سیکی میدیاکارییت به‌لام پێویسته به‌رپۆه‌به‌ریک بۆ میدیاکه‌ی هه‌لبژیرییت به‌لانی که‌م پینچ ساڵ ئه‌زموونی له‌بوا‌ری میدیادا هه‌بێت.
بره‌گه‌ی سییه‌م : مه‌رجه‌کانی کوالیته‌ی راگه‌یاندن و په‌خشکردن :
أ - لایه‌نی کوالیته‌ی راگه‌یاندن :
پێویسته میدیا بینراو و بیستراوه‌کان ره‌چاوی ئه‌م خاڵانه‌ بکه‌ن :

- 1- زيان نه گهيانندن به نهرىت و بهرژه وهندى گشتى له چوارچيويه ياسا كارپيكراره كانى هدرىمى كوردستاندا.
 - 2- دوور كه وتنه وه له تيكدانى ناشته وانى كۆمه لايه تى و خيژان .
 - 3- په خشنه كردنى ئه وه بهرنامه وه برگانهى كه هانى جياكارى ره گه زى و توندپره ويى و ده مارگيرى ده دهن له هه موو بواره كانى ژياندا (تائىنى و تايغه گه رى و نه ته وه ويى و ناوچه گه رى).
 - 4- دوور كه وتنه وه له بهرپا كردنى قهيرانى ئابوورى و شله ژاندى بازاره ناوخوييه كان.
 - 5- په نانه بردنه بهر ته شهير كردن و جنيودان و بيژار (تحقير) كردنى كه سان ، يا خود لايه نه مه عنه وييه كان .
 - 6- بلاونه كردنه وهى هه وال و زانيارى بي بنه ما و دوور له راستى به بي بوونى به لگه .
 - 7- بلاونه كردنه وهى هيج هه واليك كه پيشيلى ئازادى تاكه كان بكات .
 - 8- نه شيواندى زمانى كوردى و په يوه سته بوون به سه رچاوه و بنه ما سه ره كييه كانى زمانى كوردى.
 - 9- پابه ندبوون به وه ياسا و ريسايانه ي كه مافى بيرمه ندى و داهيتان و (كوپى رايه ت) ده پاريزن به تاييه تى ياساى ژماره (17)ى سالى 2012 (ياساى مافى دانهر و مافه هاوسپيكانى له هدرىمى كوردستان).
 - 10- پابه ندبوون به وه سسته مه ي كه نيشاندى فيلم به پيى ته مه نه وه پۆلين ده كات كه (-12) و (-16) يه ، له بارى نه بوونى هيج ئامازه يه كه بۆ ته مه ن ماناى ئه وه يه كه فيلمه كه يان بهرنامه كه بۆ گشت ته مه نه كان شياوه .
- تيبينى : پيويسته هه موو كه ناله كان پابه ندبن به پۆلين كردنى بهرنامه وه فيلمه نيشاندراره كانيان به سوود وهرگرتن له وه پۆلين كردنه ي كه ئه نجومه نى بهرئيتانى بۆ پۆلين كردنى فيلم (British Board of Film Classification (BBFC) به پيى ته مه نى ته ماشاكاران ديارى كردوه ، ههروه ها پيويسته له سه ر كه ناله كان كه ئه وه فيلمانه ي كه بۆ بينه رانى ته مه نى سه رووى 16 سالييه وه يه دواى كاتژميير 10ى شه وه نيشان بدرئيت و دووباره كردنه وه كه شه نه كه ويته كاتى بهرئيتان يان دواى نيوه رۆ و ئيواران .
- به هيج شيويه كه ريگا نادرئيت ئه وه فيلمانه ي كه پۆرنوگرافين يا خود توندوتيژى له راده به ده ر (العنف المفرط - Excessive violence) يان تيډايه وه ده كه ونه خانهى +16 يا خود +18 له شاهه كانى هدرىمى كوردستان نيشان بدرئيت .

ب- لايه نى كواليتى گهيانندن :

پيويسته ميدياكانى بينراو و بيستراو پابه ندبن به م خالانه :

- 1- پاورى پەخشكردن بەپىي رەزامەندى و رېنمابىھەكانى وەزارەتى گواستەنەو و گەياندن دەبىت.
- 2- تاوهرەكانى پەخشكردن بەپىي ئەو ستانداردە دەبىت كە لەو وەزارەتى گواستەنەو و گەياندا ديارىكراو.
- 3- پىويستە نامىرەكانى پەخشى رادىو و (tv) ستاندارد بىت بەپىي رېنمابى و رەزامەندى وەزارەتى گواستەنەو و گەياندن.
- 4- پىويستە نامىرەكانى پەخشكردن پارزونگدار (فلتەردار) بىت و سستەمى فلتەر كوردنەشيان كارا بكرىت ، ئەو هەش بەپىي رېنمابىھەكانى وەزارەتى گواستەنەو و گەياندن رىكەدەخرىت.
- 5- گشت مېدياكان پىويستە پابەندىن بەو فرىكوانسى و چەنالانەي كە لەلايەن وەزارەتى گواستەنەو و گەياندنەو بۆيان ديارىدەكرىت .
- 7- پىويستە لەسەر هەموو مېدياكان ئاستىكى بەرز لەگەياندنەي دەنگ و رەنگ پىشكەش بكەن.

ماددەى (4) : مۆنیتەرینگ

- 1- مۆنیتەرینگ بۆ لایەنى تەكنىكى پەخش و گەياندن:
لەلايەن وەزارەتى گواستەنەو و گەياندن/ بەرپۆبەرايەتى گشتى گەياندنەو بەشيكى نوئى دادەمەزرىت بە ناوى (بەشى مۆنیتەرینگ) لەو بەشە بە پىي سستەمىكى پىشكەوتوو چاودىرى لایەنەكانى تەكنىكى پەخش دەكرىت و هەفتانە راپۆرتى ئاسايى بەشەكە دەدرىتە وەزارەتى رۆشنبىرى و لاوان هەروەها لەكاتى روودانى سەرپىچىكردن لە مەرجەكانى پەخش دەستبەجى وەزارەتى رۆشنبىرى و لاوانى لى ئاگادار دەكرىتەو بۆ گرتنەبەرى هەلسوكەوتى ياسايى هەروەك چۆن لە (ماددەى پىنجەم) دا دياركراو .

2- مۆنیتەرینگ بۆ لایەنى راگەياندن:

چاودىرىكردنى رۆلى راگەياندنەي بىستراو و بىنراو دەكەوتتە ئەستۆي وەزارەتى رۆشنبىرى و لاوان لەرىي هۆبەي (مۆنیتەرینگ) كەسەر بەبەشى ياسايى بەرپۆبەرايەتى گشتى راگەياندن و چاپ و بلاوكردنەو و فەرمانگەكانىيەتى لە پارىزگاكانى هەرىمى كوردستان ، لەم بەشەدا تىشك دەخرىتە سەر كەنالەكان و لەرىي نامىرى ئەلكترۆنى پىشكەوتوو و هەموو يان بەشيك لەپەخشيان تۆماردەكرىت و لەكاتى بوونى سكالادا لەلايەن لىژنەيەكى تايبەت لە كەسانى پرۆفېشنال برىار

له سهر سه رپيچيكرده كان ده دريت، جگه له وهش ليژنه كه پشت به و راپورتانهش ده به ستيت كه له لايهن (په رله ماني كوردستان و سه نديكاي رۆژنامه نووسان و دامه زراوه ته كادييه كاني تاييه تمه ند به راگه يانندن له هه ريمي كوردستان و داواكاري گشتي و ده سه لاتي دادوه ري) يه وه ئاراسته يان ده كريت .

كاري هۆبه ي مؤنيتهرينگ و ليژنه كه ته نها چاوديريكردي تهو ده خاله ده كات كه له (مادده ي سييه م / برگه ي سييه م) دا هاتوه .

ليژنه يه كي هاوبه ش :

پيويسته ليژنه يه كي هاوبه شي مهيداني له هه ردوو وه زاره تي رۆشنبيري و لاوان و وه زاره تي گواسته وه و گه يانندن پيك به ينريت بو به سه ركرده وه ي ويسته گه كاني په خشي ده نگ و ره نگ ، له كاتي كتوبردا ، پيويسته ته نذازياريكي گه يانندن يان ته ليكترۆنيك ته ندام بيت له ليژنه كه .

مادده ي (5) :

سه رپيچيكردن له باري سه رپيچيكرندا ، مهيدا بيستراو و بينراوه كان رووبه رووي ليپرسينه وه ي ياسايي ده بنه وه و كه قورسترييان راگرتني په خشي ئاساييه به شيويه كي كاتي ، ليپرسينه وه ياساييه كه ش به پيي جوړي سه رپيچيه كان ده گوڤيت ، سه رپيچيه كانيش دوو جوړن :

1- سه رپيچيه كاني ته كنيكي په خشكردن :

سه رپيچيه كان له سه ر رۆشنايي راپورتني (به شي مؤنيترينگ) ي وه زاره تي گواسته وه و گه يانندن / به رپوه به رايه تي گشتي گه ياننده وه له لايهن وه زاره تي رۆشنبيري و لاوانه وه دياريده كريت و راسته وخۆ ئاراسته ي خاوه ني مهديا كه ده كريت و پيويسته له ماوه ي 24 كاتزمير له ئاگاداركرده وه يان ، سه رپيچيه كه يان بوه ستينريت و راستبكرتته وه .

- سه رپيچيه كان ته م بوارانهي په خش ده گريتته وه

أ- نه بوون و دانه ناني پارزونگ (فلته ر) يا خود كارا نه كرتني .

ب- په خشكردن له و فريكوانس و باند و شه پۆلانه ي كه له لايهن وه زاره تي گواسته وه و گه ياننده وه مؤله تي پينه دراوه .

ج- بووني ئاميڤري په خشكردي ناستاندارد .

د- په خشکردن به پاره‌ری زیاتر له‌وه‌ی که وه‌زاره‌تی گواستنه‌وه و گه‌یاندن ریځگای پیداوه .

ه- بوونی تاوهری نیاسایی و تاوهری ناستاندارد.

و- به‌کاره‌ینانی نامی‌ری SNG ی جولاو و نه‌جولاو به‌بی مؤلّه‌ت .

لیپرسینه‌وه‌ی یاسایی بۆ رادیۆ سهرپېچیکه‌ره‌کان

لیپرسینه‌وه‌ی یاسایی و چه‌ندباره‌بوونه‌وه‌ی سهرپېچیه‌کان به‌مشپوهیه ده‌ستپېده‌کات و هه‌لده‌کشیت :

- کارا نه‌کردنی فلتەر بۆ رادیۆ بۆ یه‌که‌م جار : ئاگادارکردنه‌وه‌یان به‌چاره‌سهرکردنی سهرپېچیه‌که‌ له ماوه‌ی 24 کاتۆمیر.

- کارا نه‌کردنی فلتەر بۆ رادیۆ بۆ دووهم جار: راگرتنی په‌خشی ئاسایی رادیۆکه بۆ ماوه‌ی 24 کاتۆمیر و ئاگادارکردنه‌وه‌یان به‌چاره‌سهرکردنی سهرپېچیه‌که‌ له ماوه‌ی 24 کاتۆمیر.

- کارا نه‌کردنی فلتەر بۆ رادیۆ بۆ سېپیه‌م جار: راگرتنی په‌خشی ئاسایی رادیۆکه بۆ ماوه‌ی 48 کاتۆمیر و ئاگادارکردنه‌وه‌یان به‌چاره‌سهرکردنی سهرپېچیه‌که‌ له ماوه‌ی 24 کاتۆمیر.

- کارا نه‌کردنی فلتەر بۆ رادیۆ بۆ چواره‌مین جار: راگرتنی په‌خشی ئاسایی رادیۆکه بۆ ماوه‌ی 72 کاتۆمیر و ئاگادارکردنه‌وه‌یان به‌چاره‌سهرکردنی سهرپېچیه‌که‌ له ماوه‌ی 24 کاتۆمیر .

له‌باری چه‌ند باره‌ بوونه‌وه‌ی سهرپېچی ، لیپرسینه‌وه‌ی یاساییش به‌پیی پتوهری سهره‌وه‌هه‌لده‌کشیت .

- لیپرسینه‌وه‌ی یاسایی بۆ ته‌له‌فزیۆنه سهرپېچیکه‌ره‌کان

لیپرسینه‌وه‌ی یاسایی و چه‌ندباره‌بوونه‌وه‌ی سهرپېچیه‌کان به‌مشپوهیه ده‌ستپېده‌کات و هه‌لده‌کشیت :

- کارا نه‌کردنی فلتەر بۆ نامی‌ری په‌خشکردنی tv بۆ یه‌که‌م جار : ئاگادارکردنه‌وه‌یان به‌چاره‌سهرکردنی سهرپېچیه‌که‌ بۆ ماوه‌ی 24 کاتۆمیر.

- کارا نه‌کردنی فلتەر بۆ نامی‌ری په‌خشکردنی tv بۆ دووهم جار: راگرتنی په‌خشی ئاسایی tv بۆ ماوه‌ی 24 کاتۆمیر و ئاگادارکردنه‌وه‌یان به‌چاره‌سهرکردنی سهرپېچیه‌که‌ له ماوه‌ی 24 کاتۆمیر.

- کارا نه‌کردنی فلتەر بۆ نامی‌ری په‌خشکردنی tv بۆ سېپیه‌م جار: راگرتنی په‌خشی ئاسایی tv بۆ ماوه‌ی 48 کاتۆمیر و ئاگادارکردنه‌وه‌یان به‌چاره‌سهرکردنی سهرپېچیه‌که‌ له ماوه‌ی 24 کاتۆمیر.

- کارا نه‌کردنی فلتەر بۆ نامی‌ری په‌خشکردنی tv بۆ چواره‌مین جار: راگرتنی په‌خشی ئاسایی tv بۆ ماوه‌ی 72 کاتۆمیر و ئاگادارکردنه‌وه‌یان به‌چاره‌سهرکردنی سهرپېچیه‌که‌ له ماوه‌ی 24 کاتۆمیر.

له‌باری چه‌ند باره‌ بوونه‌وه‌ی سهرپېچی ، لیپرسینه‌وه‌ یاساییش به‌پیی پتوهری سهره‌وه‌ هه‌لده‌کشیت .

- لێپرسیینهوهی یاسایی له پهخشکردن به پاوهری زیاتر:
- هدر ته له فیزیۆنیک یان رادیۆیک لهو پاوهری که ریگا پیدراوه زیاتر پهخش بکات ئەوا :
- بۆ یه که مین جار، ئاگاداره کریته وه بۆ ئەوهی له ماوهی 24 کاتژمێردا چاره سه ری سه ریپێچیه که یان بکه ن .
 - بۆ دووه مین جار ، 48 کاتژمێر په خشی ئاسایی داده خریت و ئاگادار کردنه وه یان به چاره سه رکردنی سه ریپێچیه که له ماوهی 24 کاتژمێر .
 - بۆ سییه مین جار ، 72 کاتژمێر په خشی ئاسایی داده خریت و ئاگادار کردنه وه یان به چاره سه رکردنی سه ریپێچیه که له ماوهی 24 کاتژمێر .
 - له باری چهند باره بوونه وهی سه ریپێچی ، سزای داخستنی کاتی بۆ بهرنامه ئاساییه کانیش به پێی پیوه ری سه ره وه هه لده کشیت .
 - لێپرسینه وهی یاسایی له پهخشکردنی بی مؤلته :
 - له باری پهخشکردنی رادیۆ یان ته له فیزیۆن به بی مؤلته (لۆکال و سه ته لایت) دا :
 - پهخشکردنی بی مؤلته یه که م جار : ئاگادار کردنه وه یان بۆ وهستاندنی دهسته به جی پهخش و گرتنه به ری ریوشوینی یاسایی بۆ وهرگرتنی مؤلته .
 - پهخشکردنی بی مؤلته دوا ی تپه رپوونی 24 کاتژمێر له ئاگادار کردنه وهی یه که م (ئاگادار کردنه وه یان که پپو یسته یه که سه ر په خشه که بوه ستی نری ت) .
 - پهخشکردنی بی مؤلته دوا ی تپه رپوونی 24 کاتژمێر له دووه مین ئاگادار کردنه وه : ئاگادار کردنه وهی دادگا بۆ وهرگرتنی فه رمانی خیراو دهسته به جی بۆ راگرتنی پهخش و دهسته به راگرتنی ئامیری په خشه که یان له لایه ن ده زگا کانی جیبه جی کار له وه زاره تی ناو خۆ .
 - تیبینی : ئەم هه لسه که وت و ریوشوینه یاسایانه له سه ر ئامیره کانی (SNG) و نوسینگه کانی میدیای بیسترا و بینراوی بیانی و سکرینی ریکلام کردنی بی مؤلته ییش به هه مان پیوه ر جیبه جی ده کریت .
 - لێپرسینه وهی یاسایی له پابه ند نه بوون به پیوه ره گشتیه کانی ریکلام :
 - هدر میدیایه کی بیسترا و بینرا و سه ریپێچی بکات لهو پیوه ره گشتیه کانی که له ماده ده ی هه شته مدا هاتوه سه ره تا ته نها ئاگاداره کریته وه به وهستاندنی دهسته به جی ریکلامه که ، له باری گوینه دان به ئاگادار کردنه وه که و سه ره له نو ی بلا و کردنه وهی هه مان ریکلام، په خشی ئاسایی میدیا که بۆ ماوهی 24

كاتومير ده وه ستينريت، ههروه ها سدرله نويش تاگادارده كرېته وه، به چه ندياره بوونه وهى هه مان سدرپيچى، وه ستاندى په خشى ئاسايى چند جاره ده بيتته وه .

- لپرسينه وه ياسايى له نوينه كرده وهى سالانه ي مؤلته:

له بارى نوينه كرده وهى مؤلته و تپه رېونى مانگيك به سدر واده ي نو كرده وه كه ، ده زگا سدرپيچيكاره كه به فهرمى تاگادارده كرېته وه ، ته گهر نوينه كرده وه كه چوار مانگى به سدردا تپه ريت ته وا مؤلته كه هه لده وه شپته وه و پيوسته به زوترين كات په خشه كه بوه ستينريت .

2- سدرپيچيه كانى بوارى راگه ياندى .

ئه م سدرپيچيه زياتر په يوه ستن به (مادده ي سييه م / برگه ي سييه م) ي ئه م رينه ميه سدرپيچيه كان له لايه ن چوار كه نالى فهرميه وه دياريده كرېت به م شپوه يه:

أ- راسته خو له لايه ن به شى مؤنيتهرينگ له وه زارته ي رۆشن بيري ولاوان/ به رپوه به رايه تى گشتى راگه ياندى و چاپ و بلاو كرده وه .

ب - ده سه لاتى دادوه رى ، ته ويش له كاتى يه كلا بوونه وهى كيشه و سكالان له دادگادا .

ج- له سدر فهرمانى داواكارى گشتى له هه ريمى كوردستان له سدر بنه مائى ئه م رينه ميه و ته حكامه گشتيه كانى ترى ولات .

د- له سدر داواى سه نديكاي رۆژنامه نويسانى كوردستان .

وه زارته ي رۆشن بيري و لاوانيش فرمان ده رده كات به جي به جي كرده ي رپوشوينى ياسايى به رامبه ر به ميديا سدرپيچيكاره كان به شپوه يه كه كه گونجاو بيت له گه ل جورى سدرپيچيه كه به دوو شپوه:

- سدرپيچى (أ) : راگرتنى په خشى ئاسايى بو ماوه ي يه كه هه فته بو ئه و ميديايانه ي كه به پيچه وانه ي (مادده ي سييه م / برگه ي سييه م / خاله كانى 1، 2، 3، 4، 5) كار يان كرده وه .

- سدرپيچى (ب) : راگرتنى په خشى ئاسايى بو ماوه ي 24 كاتومير بو ئه و ميديايانه ي كه به پيچه وانه ي (مادده ي سييه م / برگه ي سييه م / خاله كانى 6، 7، 8، 9، 10) كار يان كرده وه .

تېبينه كى گرنگ : پيوسته له سدر ميديا سدرپيچيكاره كان له برى په خشى ئاسايى ، به دريژايى ئه و ماوه يه به چاپكراوى و روونى له سدر سكرينى ته له فزيونه كه ياندا فهرمانى وه ستانده كه په خشى بكن كه تيايدا به روونى ئامازه ي به ماوه ي وه ستانى په خشى ئاسايى و هوكارى وه ستاندى و سدرپيچيه كه يان كرا بيت .

مادده ي (6) :

باجی مۆلەت

بەرگە ییە کەم : باجی مۆلەتی رادیۆ

- باجی دەرھینانی مۆلەتی رادیۆ :

سەرتاسەری (زیاتر لە شار و دەڤەرێک) : 10 ملیۆن دیناری عێراقی ، نوێکردنەوێ سالاڵەشی 4/1 ئەم بڕەییە .

ناوچەیی (کەمتر لە دوو شار و دەڤەر) : 5 ملیۆن دیناری عێراقی نوێکردنەوێ سالاڵەشی 4/1 ئەم بڕەییە .

- باجی دەرھینانی مۆلەتی سەرلەنوێ پەخشکردنەوێ رادیۆ عێراقی و جیھانییەکان :

پەخشکردنەوێ سەرتاسەری (زیاتر لە شار و دەڤەرێک) : 10 ملیۆن دیناری عێراقی ، نوێکردنەوێ سالاڵەشی 4/1 ئەم بڕەییە .

پەخشکردنەوێ ناوچەیی (کەمتر لە دوو شار و دەڤەر) : 5 ملیۆن دیناری عێراقی نوێکردنەوێ سالاڵەشی 4/1 ئەم بڕەییە .

بەرگە یی دووھەم : باجی مۆلەتی tv

- باجی دەرھینانی مۆلەتی تەلەفزیونی لۆکال (تەنەلۆک و DVB-T):

سەرتاسەری (زیاتر لە شار و دەڤەرێک) : 20 ملیۆن دیناری عێراقییە و نوێکردنەوێ سالاڵەشی 4/1 ئەم بڕەییە

ناوچەیی (کەمتر لە دوو شار و دەڤەر) : 10 ملیۆن دیناری عێراقییە و نوێکردنەوێ سالاڵەشی 4/1 ئەم بڕەییە .

- باجی دەرھینانی مۆلەتی سەتەلایت : 40 ملیۆن دیناری عێراقییە و نوێکردنەوێ سالاڵەشی 4/1 ئەم بڕەییە .

- باجی دەرھینانی مۆلەتی سەرلەنوێ پەخشکردنەوێ تەلەفزیۆنە عەرەبی و جیھانییەکان : 12 ملیۆن دیناری عێراقییە و نوێکردنەوێ سالاڵەشی 4/1 ئەم بڕەییە .

- باجی مۆلەتی پەخشکردنی تەلەفزیونی چەپک : 16 ملیۆن دیناری عێراقییە و نوێکردنەوێ سالاڵەشی 4/1 ئەم بڕەییە .

- باجی سالاڵەشی مۆلەتی پەخشکردنی تەلەفزیونی DVB-T لەلایەن کۆمپانیای رینگاپیدراوەکان بۆھەر چەنالیێک 500 ھەزار دیناری عێراقییە .

برگه‌ی سییه‌م : باجی مؤلته‌ی SNG ی جولاو و جیگیر

- باجی مؤلته‌ی به‌کاره‌ینانی نامی‌ری SNG جولاو : 2 ملیۆن دیناری عیراقییه‌و نوێکردنه‌وه‌ی سالانه‌شی 4/1 ئەم بره‌یه .

برگه‌ی چواره‌م : باجی کارکردنی نویسنکه‌ جیهانیه‌کانی رادیۆ و tv و ئاژانسه‌کانی هه‌وال

- باجی کردنه‌وه‌ی نویسنکه‌ی میدیا بیستراو و بینراوه‌کانی جیهانی له هه‌ریمی کوردستان : 5 ملیۆن دیناری عیراقییه‌و نوێکردنه‌وه‌ی سالانه‌شی 4/1 ئەم بره‌یه .

- باجی کردنه‌وه‌ی نویسنکه‌ی ئاژانسه‌ جیهانییه‌کانی هه‌وال سالانه‌یه‌و بره‌که‌ی 2 ملیۆن دینار عیراقییه

- باجی دامه‌زراندنی ئاژانسه‌ ناوخۆییه‌کانی هه‌وال سالانه‌یه‌و بره‌که‌ی 2 ملیۆن دیناری عیراقییه .

برگه‌ی پینجه‌م : باجی کارکردنی سکرینی ریکلامکردنی گه‌وره‌ی سه‌رشه‌قام و باله‌خانه‌کان (ئەوانه‌ی

قه‌باره‌یان له دوو مه‌تر گه‌وره‌تره‌):

- باجی نوێکردنه‌وه‌ی مؤلته‌ی سالانه‌ی سکرینه‌کانی ریکلامکردن

زیاتر له 4 مه‌تر 1 ملیۆن دیناری عیراقی

زیاتر له 3 مه‌تر 750000 دیناری عیراقی

زیاتر له 2 مه‌تر 500000 دیناری عیراقی

ماده‌ی (7) :

له‌کاتی دروستبوونی ئاریشه‌و گرفته‌کان و په‌نابردنه‌ به‌ر یاساو ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری ، ئەم سسته‌م و

رینماییه‌ هاوشان له‌گه‌ڵ یاسای کاری رۆژنامه‌نووسی له‌هه‌ریمی کوردستان و یاسای مافی دانهر و مافه

هاوسی‌کانی و ئەحکامه‌کانی تری گشتی ده‌بنه‌ پێوه‌ریک بۆ بریاردان له‌و پرسانه‌ی که ده‌چیته‌ به‌رده‌م

ده‌سه‌لاتی دادوه‌ری .

ماده‌ی (8) :

پێوه‌ره‌ گشتییه‌کانی ریکلام و بانگه‌شه‌کردن

پێویسته‌ ریکلامی ته‌له‌فزیۆنی و رادیۆی ئەو مه‌رجانه‌ بگریته‌خۆ :

1- هیچ ریکلامیک له 60 چرکه‌ تپه‌ر نه‌کات .

2- پێویسته‌ گرنگی به‌لایه‌نی جوانناسی ریکلامه‌که‌ بدریت و نابیت ئاستی هونه‌ری و ته‌کنیکی

ریکلامه‌که‌ دابه‌زیوو بیت.

3- پێویسته‌ ریکلامه‌کان کاریگه‌ری نه‌رینی و نیگه‌تیفی له‌سه‌ر ئاشته‌وانی خێزان و کۆمه‌لگه‌دانه‌بیت.

- 4- نايىت ريكلام كردنه كه راسته وخۆ دژايه تى هيچ كالايه كى تربكات .
- 5- پيويسته گوتارى نيۆ ريكلامه كان پاراو و له چوارچيوه ي نهرىتى گشتيدا يىت و جوين و قسه ي بازارى تيدا نه يىت
- 6- بۆ ريكلام كردن بۆ بواره كانى تهندروستى و پهروه رده و خويندنى بالا و خۆراك و خوارده مه نى پيويسته وهزاره ته په يوه نديداره كان له سه رى رهزامه ندبن.
- 7- نايىت ريكلام بۆ هيچ ده رمانيك بكرىت جگه له گۆفارىكى پزىشكى باوه رپيىكراو نه يىت كه له لايه ن وهزاره تى تهندروستييه وه پشتگيرى كرايىت و رهزامه ندى بۆ وه رگيرايىت .
- 8- نايىت له ريكلام كردن بۆ نه خۆشخانه تاييه تيبه كاندا ريكلام بۆ هيچ پزىشكى بىانى بكرىت.
- 9- پيويسته ريكلام بۆ هيچ كالايه ك نه كرىت كه به ناياسايى هيىنرايىته ههرىمى كوردستان و به كوالىتى كونترۆلدا تىپه رنه بوويىت.
- 10- ريكلام كردن بۆ نيۆرگه له و جگه ره و مه ي به هه موو شيوه يه ك قه ده غه يه .
- 11- كۆى ئه و كاتانه ي بۆ ريكلام كردن له ناو فيلم و دراما و زنجيره و به رنامه كاندا به كاردىت، پيويسته بۆ هه رجارىك له پىنج خوله ك تىپه رنه كات و بۆ كه متر له 60 خوله ك سى جار ماوه ي ريكلام كردن هه يىت (جگه له ده ستيپكى بابته نمايشكراوه كه) ، بۆ ماوه ي زياتر له 60 خوله ك چوارجار ماوه ي ريكلام كردن هه يىت (جگه له ده ستيپكى بابته نمايشكراوه كه).
- 12- نايىت تولبارى ريكلام كردن له يه ك تولبار زياتر بىت و پيويسته ته نها له خواره وه ي سكرينه كه دا دابنرىت جگه له و ته له فزيۆنانه ي كه وينه ي جولويان نييه .

مادده ي (9) :

پىوه ره گشتييه كانى به كارهيىنانى SMS له ته له فزيۆن له كاتى به كارهيىنانى SMS له ناو برگه و به رنامه كانى ته له فزيۆن پيويسته ره چاوى ئه م رىنمايىانه ي خواره وه بكرىت :

1- هيچ SMS يك راسته وخۆ دانانرىت به لكو پيويسته پىشتر له لايه ن لايه نى به رپرسى تاييه ت به SMS ته له فزيۆنه كه بخوينرىته وه ئىنجا دابنرىت .

2- به هيچ جوړىك SMS يك دانانرىت كه جنىو يان قسه ي ناشيرىن و دوور له نهرىتى گشتى و يا خود هانى توندوتىژى و ره گه زپه رستى بدات.

3- به هېچ جورىك له دوو تويى نامه كاني SMS دا ژماره ي ته له فونى كه سان بلاونا كړي ته وه بو مه به ستي يه كتر ناسين ، ته نها نهو SMS انه نه بيت كه ريكلام و بانگه شه ي بازارگانين .

4- پيوسته ته نها يهك تولبار و شريتي SMS له سكرينه كه دا هه بيت جگه لهو ته له فزيونانه ي كه ويته ي جولايان ني به .

مادده ي (10) :

نه م ريتماييه له روژي ده رچوونييه وه جي به جي ده كريت و له روژنامه ي (وه قايى كوردستان) بلاوده كړي ته وه .

كاوه مه حمود

وه زيرو روژنبيرو و لاوان

هوكارى پيوست بو ده ركردنى نه م ريتماييه

هه ريتمى كوردستان بوژانه وه يه كي گه وه ي سياسى ، تابوورى ، كه لتورى ، كومه لايه تي و بازارگانى به خويه وه ده بينيت ، فراوانبوونى ره هه نده كاني راده رپرپينش هاوده م و ته واوكه ري نه م بوژانه وه و پيشكه وتنه مه زنه يه ، بنه ماي نه م پيشكه وتنه ش پاراستنى نازادى راگه يانندن و راده رپرپين و نه بوونى سانسوره ، نه م پيشكه وتنه ي كه له هه موو بواره كاندا هه يه وايكردوه بوارى راگه يانندنى بيستراو و بينراو يش گه شه يه كي زور به خويه وه بينيت و رايه له كاني له زوربووندا بيت به جورىك كه پيوست به وه ده كات ريتماييه ك ده ريكريت بو نه وه ي كاركردنى نهو رايه لانه به ريتمايى له سه ر روژنبايى ياساكانى هه ريتمى كوردستاندا ريك بخريت ، نه م ريتماييه هه هانده ريكه بو پشتگيري كردن و جيگير كردنى كارى پرؤفيشنال و كواليتى به رز له كارى راگه يانندنى بيستراو و بينراودا .